

જગ્યાનું નામ : સરકારી કોલેજોમાં તત્વજ્ઞાન વિષયના મદદનીશ પ્રાધ્યાપક, વર્ગ-૨ ની જગ્યા

પર ભરતી માટે પ્રાથમિક કસોટી માટેનો અભ્યાસક્રમ

ભાગ-૧ અને ભાગ-૨ ના ૧૫૦ મિનિટના સંયુક્ત પ્રશ્નપત્રની પ્રાથમિક કસોટીનો અભ્યાસક્રમ

ભાગ-૧ : કુલ પ્રશ્નો ૧૦૦ કુલ ગુણ ૧૦૦

ભાગ-૨ (સંબંધિત વિષય) : કુલ પ્રશ્નો ૨૦૦ કુલ ગુણ ૨૦૦

પ્રાથમિક કસોટીનો અભ્યાસક્રમ	
ભાગ-૧	
માધ્યમ: ગુજરાતી	કુલ ગુણ : ૧૦૦
૧	ભારતની ભૂગોળ- ભૌગોલિક, આર્થિક, સામાજિક, કુદરતી સંસાધન અને વસ્તી અંગેની બાબતો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૨	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો- સાહિત્ય, કલા, ધર્મ અને સ્થાપત્યો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૩	ભારતનો ઇતિહાસ- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૪	ભારતની અર્થવ્યવસ્થા અને આયોજન
૫	ભારતીય રાજનીતિ અને ભારતનું બંધારણ: (૧) આમુખ (૨) મૂળભૂત અધિકારો અને ફરજો (૩) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો (૪) સંસદની રચના (૫) રાષ્ટ્રપતિની સત્તા (૬) રાજ્યપાલની સત્તા (૭) ન્યાયતંત્ર (૮) અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને સમાજના પછાત વર્ગો માટેની જોગવાઈઓ (૯) એટર્ની જનરલ (૧૦) નીતિ આયોગ (૧૧) પંચાયતી રાજ (૧૨) નાણા પંચ (૧૩) બંધારણીય તથા વૈધનિક સંસ્થાઓ- ભારતનું ચૂંટણી પંચ, સંઘ લોક સેવા આયોગ, રાજ્ય લોક સેવા આયોગ, કોમ્પ્ટ્રોલર એન્ડ ઓડિટર જનરલ; કેન્દ્રીયસતર્કતા આયોગ, લોકપાલ તથા લોકાયુક્ત અને કેન્દ્રીય માહિતી આયોગ
૬	સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતા કસોટી

૭	સામાન્ય વિજ્ઞાન, પર્યાવરણ અને ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી
૮	ખેલ જગત સહિત રોજબરોજના પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના બનાવો

Syllabus of Preliminary Test	
part-1	
Medium: Gujarati	Total Marks- 100
1	Geography of India-Physical, Economic, Social, Natural Resources and population related topics- with special reference to Gujarat
2	Cultural heritage of India-Literature, Art, Religion and Architecture- with special reference to Gujarat
3	History of India with special reference to Gujarat
4	Indian Economy and Planning
5	<u>Indian Polity and the Constitution of India:</u> (1) Preamble (2) Fundamental Rights and Fundamental Duties (3) Directive Principles of State Policy (4) Composition of Parliament (5) Powers of the President of India (6) Powers of Governor (7) Judiciary (8) Provisions for Scheduled Castes, Scheduled Tribes and backward classes of the society (9) Attorney General (10) NITIAayog (11) Panchayati Raj Institutions (12) Finance Commission (13) Constitutional and Statutory Bodies: Election Commission of India, Union Public Service Commission, State Public Service Commission, Comptroller and Auditor General; Central Vigilance Commission, Lokpal and Lokayukta, Central Information Commission
6	General Mental Ability
7	General Science, Environment and Information & Communication Technology
8	Daily events of Regional, National and International Importance including Sports

Syllabus for the Preliminary Examination for the
recruitment of Assistant Professor (Philosophy), Class-II

Medium: English & Gujarati

PART 2- CONCERNED SUBJECT

1. Classical Indian Philosophy:

Vedic and Upanisadic world-view: Rta-the cosmic order, the divine and the human realms; the centrality of the institution of yajna(sacrifice), the concept of ma-duty/obligation; theories of creation

Atman-self (and not_self), jagrat, svapna, susupti and turlya, Brahman, sreyas and preyas

Karma, samsara, moksa

Carvaka : Pratyaksa as the only pramana, critique of anumana and sabda, rejection of non-material entities and of dharma and moksa

Jainism : Concept of reality-sat, dravya, guna, paryaya, jiva, ajiva, anekantavada, syadvada and nayavada; theory of knowledge; bondage and liberation

Buddhism: Four noble truths, astangamarga, nirvana, madhayam pratipad, pratityasamutpada, ksanabhangavada, anatmavada

Schools of Buddhism: Vaibhasika, Sautratika, Yogacara and Madhyamika

Nyaya : Prama and aprama, pramanya and apramanya; pramana:pratyaksa nirvikalpaka, savikalpaka, laukika and alaukika; anumana : anvayauyatireka, lingaparamarsa, uyapti; classification : vyaptigrahopayas, hetvabhasa, upamana; sabda : Sakti, laksana, akanksa, yogyata, sannidhi and totparya, concept of God, arguments for the existence of God, adrsta, nihsryeasa

Vaisesika : Concepts of padartha, dravya, guna, karma, samanya, samavaya, visesa, abhava, causation : Asatkaryavada, samavayi, asamavayi nimitta karana, paramanuvada, adrsta, nihsryeas

Samkhya : Satkaryavada, prakrti and its evolutes, arguments for the existence of prakrti, nature of purusa, arguments for the existence

and plurality of purusa relationship between purusa and prakrti,
kaivalya, atheism

Yoga : Patanjali's concept of citta and citta-vrtti, eight-fold patha
of yoga, the reole of God in yoga

Purva-Mimamsa

Sruti and its importance, atheism of purvamimamsa, classification
of srutivakyas, vidhi, nishedha and arthavada, dharma, bhavana,
sabadanityavada, jatisaktivada

Kumarila and Prabhakara School of mimamsa and their major
points of difference, triputi-samvit, jnatata, abhava and
anupalabdhi, anvitabhidhanavada, abhitanvayavada

Vedanta

Advaita-Rejection of difference : Adhyasa, maya, three grades of
satta, jiva, jivanmukti, vivartavada

Visistadvaita : Saguna Brahman, Refutation of maya,
aprthaksiddhi, parinamavada, jiva, bhakti and prapatti

Dvaita-Rejection of nirguna brahman and maya, bheda and sakst,
bhakti.

2. **Modern Indian Thinkers:**

Vivekanada-Practical Vedanta, universal religion

Aurobindo – Evolution, mind and supermind, integral yoga

Iqbal-Self, God, man and superman

Tagore-Religion of man, ideas on education

K. C. Bhattacharyya-Concept of philosophy, subject as freedom,
the doctrine of maya

Radhakrishnan-Intellect and intuition, the idealist view of life

J. Krishnamurti-Freedom from the known, analysis of self

Gandhi-Non violence, satyagraha, swaraj, critique of modern
civilization Ambedkar-Varna and the caste system, Neo-Buddhism

3. **Classical Western Philosophy:**

Early Greek philosophers, plato and Aristotle

Ionians, Pythagoras, Parmenides, Heraclitus and Democritus,

The Sophists and Socrates

Plato-Theory of knowledge, knowledge (episteme) and opinion (doxa), theory of Ideas, the method of dialectic, soul and God

Aristotle-Classification of the sciences, the theoretical, the practical and the productive (theoria, praxis, techne), logic as an organon, critique of Plato's theory of Ideas, theory of causation, form and matter, potentiality and actuality, soul and God

Medieval Philosophy

St. Augustine- Problem of evil

St. Anselm – Ontological argument

St. Thomas Aquinas - Faith and reason, essence and existence, the existence of God.

4. **Modern Western Philosophy:**

Rationalism

Descartes : Conception of method and the need for method in philosophy clarity and distinctness as the criterion of truth, doubt and methodological scepticism, the cogito-intuition or inference?

Innate ideas, the 'real' distinction between mind and matter, role of God, proofs for the existence of God, mind-body interactionism

Spinoza: Substance, Attribute and Mode, the concept of 'God or Nature', the mind-body problem, pantheism, three orders of knowing

Leibniz : Monadology, truths of reason and truths of fact, innateness of all ideas, proofs for the existence of God, principles of non-contradiction, sufficient reason and identity of indiscernibles, the doctrine of pre-established harmony, Problem of freedom and philosophy

Empiricism

Locke: Ideas and their classification, refutation of innate ideas, theory of knowledge, three grades of knowledge, theory of substance, distinction between primary and secondary qualities

Berkeley: Rejection of the distinction between primary and secondary qualities, immaterialism, critique of abstract ideas, esse est percipi, the problem of solipsism; God and self

Hume: Impressions and ideas, knowledge concerning relations of ideas and knowledge concerning matters of fact, induction and causality, the external world and the self, personal identity, rejection of metaphysics, scepticism, reason and the passions

Critical Philosophy and After

Kant : The critical philosophy, classification of judgements, possibility of synthetic a priori judgements, the Copernican revolution, forms of sensibility, categories of understanding, the metaphysical and the transcendental deduction of the categories, phenomenon and noumenon, the Ideas of Reason-soul, God and world as a whole, freedom and immortality, rejection of speculative metaphysics

Hegel: The conception of Geist (spirit), the dialectical method, concepts of being, non-being and becoming, absolute idealism

Nietzsche: Critique of western culture, will to power

Moore: Refutation of idealism, defence of commonsense, philosophy and analysis

Russell: Refutation of idealism, logic as the essence of philosophy, logical atomism

Wittgenstein: Language and reality facts and objects, names and propositions, the picture theory, philosophy and language, meaning and use, forms of life

Husserl: The Husserlian method, intentionality

Heidegger: Being and nothingness, man as being-in-the-world, critique of technological civilization

Logical Positivism: The verifiability theory of meaning, the verification principle, rejection of metaphysics, unity of science

C. S. Pierce and William James: Pragmatic theories of meaning and truth

G. Ryle: Systematically misleading expressions, category mistake, concept of mind, critique of Cartesian dualism.

5. Vyavaharika and Paramarthika Satta
Nitya and anitya Dravya
Karanata
Akasa, Dik and kala
Samanya and Sambandha
Cit, Acit and Atman.
6. Appearance and reality
Being and becoming
Causality, space and Time
Matter, Mind and Self
Substance and Universals
The problem of personal identity.
7. Prama
Kinds of Pramanas
Khyativada
Pramanyavada
Anvitabhidhanavada and Abhihitanvayavada
Sabdagraha.
8. Definition of Knowledge
Ways of knowing
Theories of error
Theories of truth
Belief and skepticism
Problem of induction.
9. Concept of Pratyaksa in Nyaya
Concept of Pratyaksa in Buddhism

Concept of Pratyaksa in Samkara Vedanta

Nature and kinds of Anumana

Definition and Nature of Vyapti

Hetvabhasas.

10. Rna and Rta

Purusarthas, Svadharma

Varnadharmas and Asramadharmas

Niskamakarma and lokasamgraha

Pancasila and Triratnas

Brahmaviharas.

11. Good, right, justice

Duty and obligation

Cardinal virtues

Eudaemonism

Freedom and responsibility

Crime and punishment.

12. Ethical cognitivism and non-cognitivism

Ethical realism and intuitionism

Kant's moral theory

Kinds of utilitarianism,

Human rights and social disparities

Feminism.

13. Truth and validity

Nature of propositions

Categorical syllogism

Laws of thought

Classification of propositions

Square of opposition.

14. Truth-functions and propositional logic
Quantification and rules of quantification
Decision procedures
Proving validity
Argument and Argument-form
Axiomatic system, consistency, completeness.

15. familiarity with the main tenets and practices of the following groups of religions : (1) Hinduism, Buddhism, Jainism and Sikhism; (2) Zoroastrianism, Judaism, Christianity and Islam; (3) tribal religions of India]

16. Possibility and need of comparative religion, commonality and differences among religions, the nature of inter-religious dialogue and understanding, religious experience, modes of understanding the divine, the theory of liberation, the means for attaining liberation, the God-man relation in religions, world-views (Weltanschauungen) in religions, immortality, the doctrine of incarnation and prophethood, religious hermeneutics, religion and moral social values, religion and secular society

17. General:
The linguistic turn and the conception of philosophy
Problems:
Semantics: Frege's distinction between sense and reference, concepts and objects, related problems and their proposed solutions: (a) identity, (b) negative existentials, (c) indirect speech, (d) propositional attitudes, the meaning and role of singular terms: (a) Proper names, (b) definite descriptions, (c) demonstratives and other indexicals; the relation between meaning and truth, holistic and atomistic approach to meaning, what is a theory of meaning ?
Pragmatics: Meaning and use; speech acts

18. Phenomenology as an approach to the understanding of the human condition, consciousness and intentionality, phenomenology and solipsism, the life-world (Lebenswelt), interpretation, understanding and the human sciences, the idea of the text, conflict of interpretation and the possibilities of agreement, culture, situatedness and interpretation.
19. Sources, general features, similarities and differences, Brahman: Definition and interpretations, distinction between saguna and nirguna and its relevance in the formation of different schools of Vedanta, maya: Its nature, arguments for and against maya, atman: Its nature, relation between atman and Brahman; jiva; interpretation of mahavakyas, e.g. tat tvam asi, moksa: Nature and types, marga or sadhana, roles played by jnana, karma and bhakti, Different conceptions of bhakti, theories of causation, Brahman as the cause of the world: Different interpretations, prama, pramanas, special role played by sabda pramana and intuition (saksatkara/aparoksanubhati), theories of khyatis.
20. Conceptions of knowledge, truth and love and their relationship, language, understanding and culture, engagement with tradition, self world and God, woman, sexuality and brahamacharya, moral foundations of good life: Dharma, swaraj, satyagraha and ahimasa, community and fellowship; the good society: statelessness, trusteeship, sarvodaya, panchayati raj, religion, tapasya, servie, means-end relationship, Gandhi and the Gandhians: break, continuity and innovation.

મદદનીશ અધ્યાપક (તત્ત્વજ્ઞાન), વર્ગ-૨ની ભરતી માટેની પ્રાથમિક પરીક્ષા માટેનો

અભ્યાસક્રમ (ગુજરાતી)

પ્રશ્નપત્રનું માધ્યમ : ગુજરાતી અને અંગ્રેજી .

૧. પ્રશિષ્ટ ભારતીય તત્ત્વચિંતન :

વેદ અને ઉપનિષદ્દની જીવનદષ્ટિ : ઋત્ — વૈશ્વિક નિયમ, દૈવી અને માનવીય ક્ષેત્રો, યજ્ઞ વ્યવસ્થાનું પ્રાધાન્ય, ઋણ- ફરજ / કર્તવ્યની સંકલ્પના, સૃષ્ટિ સર્જનના સિધ્ધાંતો. આત્મા અને અનાત્મા, જાગ્રત, સ્વપ્ન, સુષુપ્તિ અને તુરીય (અવસ્થા) બ્રહ્મન, શ્રેયસ અને પ્રેયસ.

કર્મ, સંસાર, મોક્ષ.

ચાર્વાક : પ્રત્યક્ષ એકમાત્ર પ્રમાણ રૂપે, અનુમાન અને શબ્દપ્રમાણની ટીકા, અ-ભૌતિકતત્ત્વો અને ધર્મ તેમજ મોક્ષનું ખંડન.

જૈનદર્શન : સત્તાની સંકલ્પના- સત્, દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય, જીવ, અજીવ અનેકાન્તવાદ, સ્યાદ્વાદ અને નયવાદ, જ્ઞાનમીમાંસા; બંધન અને મોક્ષ.

બુદ્ધદર્શન : ચાર આર્ય સત્યો, અષ્ટાંગમાર્ગ, નિર્વાણ, મધ્યમા પ્રતિપદ્, પ્રતિત્ય સમુત્પાદ, ક્ષણભંગવાદ, અનાત્મકવાદ.

બૌદ્ધધર્મની શાખાઓ : વૈભાષિક, સૌત્રાન્તિક, યોગચાર, માધ્યમિક.

ન્યાય : પ્રમા અને અપ્રમા, પ્રામાણ્ય અને અપ્રામાણ્ય;

પ્રમાણ : પ્રત્યક્ષ નિર્વિકલ્પક, સવિકલ્પક, લૌકિક અને અલૌકિક, અનુમાન : અન્વય વ્યતિરેક, લિંગ પરામર્શ, વ્યાપ્તિ; વર્ગીકરણ : વ્યાપ્તિગ્રહોપાયઃ, હેત્વાભાસ, ઉપમાન,

શબ્દ : શક્તિ, લક્ષણા, આકાંક્ષા, યોગ્યતા, સન્નિધિ અને તાત્પર્ય

ઈશ્વરની સંકલ્પના, ઈશ્વરના અસ્તિત્વની દલીલો, અદૃષ્ટ, નિઃશ્રેયસ્.

વૈશેષિક : પદાર્થની સંકલ્પના, દ્રવ્ય, ગુણ, કર્મ, સામાન્ય, સમવાય, વિશેષ, અભાવ, કાર્યકારણ, અસત્કાર્યવાદ, સમવાયી, અસમવાયી અને નિમિત્ત કારણ, પરમાણુવાદ, અદૃષ્ટ, નિઃશ્રેયસ.

સાંખ્ય : સત્કાર્યવાદ, પ્રકૃતિ અને તેની ઉત્ક્રાંતિ, પ્રકૃતિના અસ્તિત્વ માટેની દલીલો, પુરુષનું સ્વરૂપ, પુરુષના અસ્તિત્વ અને બહુત્વની દલીલો. પુરુષ અને પ્રકૃતિ વચ્ચેનો સંબંધ, કૈવલ્ય, નિરિશ્વરવાદ.

યોગ : પતંજલિની ચિત્ત અને ચિત્તવૃત્તિની સંકલ્પના, યોગનો અષ્ટાંગ માર્ગ, યોગમાં ઈશ્વરની ભૂમિકા.

પૂર્વમીમાંસા : શ્રુતિ અને તેનું મહત્ત્વ, પૂર્વમીમાંસાનો નિરીશ્વરવાદ, શ્રુતિવાક્યોનું વર્ગીકરણ, વિધિ, નિષેધ અને અર્થવાદ, ધર્મ, ભાવના, શબ્દનિત્યત્વવાદ, જાતિશક્તિવાદ. મીમાંસાની કુમારીલ અને પ્રભાકર શાખા અને તેમના દૃષ્ટિબિંદુઓ વચ્ચેનો તફાવત, ત્રિપુટી-સંવિત્, જ્ઞાતતા, અભાવ અને અનુપલબ્ધિ, અન્વિતાભિધાનવાદ, અભિહિતાન્વયવાદ.

વેદાંત :

અદ્વૈત-અભેદ : અધ્યાસ, માયા, સત્તાત્રય, જીવ, જીવન્મુક્તિ, વિવર્તવાદ.

વિશિષ્ટાદ્વૈત :

સગુણ બ્રહ્મ, માયા (વાદ) નું ખંડન, અપૃથકસિદ્ધિ, પરિણામવાદ, જીવ, ભક્તિ અને પ્રપત્તિ.

દ્વૈત (વાદીઓનું) નિર્ગુણ બ્રહ્મ અને માયા(વાદ) નું ખંડન, ભેદ અને સાક્ષી, ભક્તિ.

૨. આધુનિક ભારતીય ચિંતકો :

વિવેકાનંદ : વ્યવહારિક વેદાંત, વિશ્વધર્મ

શ્રી અરવિંદ : ઉત્કાંતિ, મન અને અતિમનસ, પૂર્ણયોગ

ઈકબાલ : આત્મા, ઈશ્વર, માનવ અને મહામાનવ.

ટાગોર : માનવધર્મ, કેળવણી વિચાર

કે.સી. ભટ્ટાચાર્ય : તત્ત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના, જ્ઞાતાની સ્વતંત્રતા, માયાની સંકલ્પના.

રાધાકૃષ્ણનન્ : તર્ક અને અંતઃસ્ફૂરણા, આદર્શવાદી જીવનદૃષ્ટિ.

જે. કૃષ્ણમૂર્તિ : જ્ઞાત વિસર્જન, આત્માનું વિશ્લેષણ.

ગાંધીજી : અહિંસા, સત્યાગ્રહ, સ્વરાજ્ય, આધુનિક સભ્યતાનું વિવેચન.

આંબેડકર : વર્ણ અને વર્ગ વ્યવસ્થા, નવ્ય બુધ્ધવાદ.

૩. પ્રશિષ્ટ પાશ્ચાત્ય તત્ત્વચિંતન :

પ્રાચીન ગ્રીક તત્ત્વચિંતકો, પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલ

આયોનિયન, પાયથાગોરાસ, પાર્મેનાઈન્ડીઝ, હેરાક્લિટ્સ અને ડેમોક્રીટ્સ.

સોફીસ્ટો અને સોક્રેટિસ

પ્લેટો : જ્ઞાન સિધ્ધાંત, જ્ઞાન અને અભિપ્રાય, રૂપતત્ત્વોનો સિધ્ધાંત, સંવાદ પદ્ધતિ, આત્મા અને ઈશ્વર.

મધ્યયુગીન તત્ત્વચિંતન :

સંત ઓગસ્ટાઈન - અનિષ્ટની સમસ્યા

સંત એન્સલમ - સત્તામૂલક દલીલ

સંત થોમસ એક્વીનાસ - શ્રદ્ધા અને તર્ક, હાર્દ અને અસ્તિત્વ, ઈશ્વરનું અસ્તિત્વ.

૪. આધુનિક પાશ્ચાત્ય તત્ત્વચિંતન :

બુધ્ધિવાદ :

દેકાર્ટ : પધ્ધતિની સંકલ્પના અને પધ્ધતિની તત્ત્વજ્ઞાનમાં જરૂર, સત્યની કસોટી રૂપે સ્પષ્ટતા અને અસંદિગ્ધતા, શંકા અને પધ્ધતિગત સંશયવાદ, ‘હું વિચારું છું, માટે હું છું’, એ અતઃસ્ફૂરણા છે કે અનુમાન ?

જન્મજાત વિચારો, મન અને ભૌતિક પદાર્થ વચ્ચેનો વાસ્તવિક તફાવત, ઈશ્વરની ભૂમિકા, ઈશ્વરના અસ્તિત્વની સાબિતીઓ, મન-શરીર વચ્ચેનો આંતરસંબંધ.

સ્પિનોઝા : દ્રવ્ય, ગુણ અને પ્રકાર, ઈશ્વર કે પ્રકૃતિની સંકલ્પના, મન-શરીર સંબંધની સમસ્યા, સર્વેશ્વરવાદ, જ્ઞાનનો ત્રિવિધ ક્રમ.

લાઈબ્નિઝ : ચિદ્વાદ, તાર્કિક સત્ય અને હકીકતનું સત્ય, સર્વવિચારોની ગર્ભિતતા, ઈશ્વરના અસ્તિત્વની સાબિતી, અ-વિરોધનો સિધ્ધાંત, પર્યાપ્ત તર્ક અને અવિભાજ્ય એકતા, પૂર્વ-સ્થાપિત સામંજસ્યનો સિધ્ધાંત, સ્વાતંત્ર્યની સમસ્યા અને તત્ત્વજ્ઞાન.

અનુભવવાદ :

લોક : વિચારો અને તેનું વર્ગીકરણ, જન્મજાત વિચારોનું ખંડન, જ્ઞાનમીમાંસા, જ્ઞાનની ત્રણ શ્રેણીઓ, દ્રવ્યનો સિધ્ધાંત, પ્રાથમિક અને ગૌણ ગુણો.

બર્કલે : પ્રાથમિક અને ગૌણ ગુણો વચ્ચેના તફાવતનો ઈન્કાર, અભૌતિકતાવાદ, અમૂર્ત વિચારોની ટીકા, (વસ્તુનું) હોવું એટલે (વસ્તુનું) પ્રત્યક્ષ થવું, કેવળ સ્વાનુભવ પ્રામાણ્યતાવાદ (Solipsism), ઈશ્વર અને આત્મા

હુમ : પ્રતિમાઓ અને સંકલ્પનાઓ, વિચારોના સંબંધોનું જ્ઞાન અને હકીકતલક્ષી જ્ઞાન, વ્યાપ્તિ અને કાર્યકારણ, બાહ્યજગત અને આત્મા, વ્યક્તિનું આંતરીક તાદાત્મ્ય, તત્ત્વવિદ્યાનો ઈન્કાર, સંશયવાદ, તર્ક અને આવેગો.

સમીક્ષાત્મક તત્ત્વજ્ઞાન અને ત્યાર પછી

કાન્ટ : સમીક્ષાત્મક તત્ત્વચિંતન, વિધાનો (Judgements) નું વર્ગીકરણ, સંશ્લેષણાત્મક પ્રાગ્-અનુભવિક વિધાનોની શક્યતા, કોપરનીકન કાંતિ, સંવેદનાના (Sensibility) રૂપો, સમજણની કોટિઓ, કોટિઓનું તાત્ત્વિક અને પરાત્પર તારવણી, (Phenomenon) પ્રતિભાસ અને (Noumenon) પ્રતિભાસાતિત, બુધ્ધિની સંકલ્પનાઓ, આત્મા, ઈશ્વર અને જગત એક સમગ્રતારૂપે, સ્વાતંત્ર્ય અને અમરત્વ, ચિંતનાત્મક તત્ત્વજ્ઞાનનો ઈન્કાર.

હેગલ : પ્રાણતત્ત્વ (Spirit) ની સંકલ્પના, ધ્વંધ્વાત્મક પધ્ધતિ, સત્તા, અ-સત્તા, ઘટિતતા (Becoming) નિરપેક્ષ આદર્શવાદ (Absolute Idealism)

નિત્શે : પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિનું વિવેચન-ટીકા, સત્તાની ઈચ્છા.

મૂર : આદર્શવાદની ટીકા, સામાન્યસમજનો બચાવ, તત્ત્વજ્ઞાન અને વિશ્લેષણ.

રસેલ : આદર્શવાદની ટીકા, તત્ત્વજ્ઞાનના હાર્દરૂપે તર્કશાસ્ત્ર, તાર્કિક અણુવાદ.

વિટ્ગેન્સ્ટાઈન : ભાષા અને સત્તા, હકીકતો અને વિષયો (Objects) નામો અને વિધાનો, ચિત્ર સિધ્ધાંત, તત્ત્વજ્ઞાન અને ભાષા, અર્થ અને તેનો ઉપયોગ, જીવનના રૂપો.

હુર્સેલ - હુર્સેલની પધ્ધતિ, વિષયીતા (Intentionality)

હાઈડેગર - અસ્તિત્વ અને શૂન્યતા, માનવ એટલે જગતમાં અસ્તિત્વ, ટેકનોલોજીકલ સંસ્કૃતિનું વિવેચન.

તાર્કિક પ્રત્યક્ષવાદ : અર્થનો ચકાસણીલક્ષી સિધ્ધાંત (The Verifiability Theory), ચકાસણી સિધ્ધાંત, તત્ત્વવિદ્યાનો ઈન્કાર, વિજ્ઞાનનું ઐક્ય.

સી.એસ. પિઅર્સ અને વિલિયમ જેમ્સ : અર્થ અને સત્યના વ્યવહારવાદી સિધ્ધાંતો.

જી.રાઈલ : વ્યવસ્થિત રીતે ગેરમાર્ગે દોરતી અભિવ્યક્તિઓ, કોટિની ગેરસમજ, મનની સંકલ્પના, દેકાર્ટના દ્વૈતવાદની ટીકા.

૫. વ્યાવહારિક અને પારમાર્થિક સત્તા

નિત્ય અને અનિત્ય દ્રવ્ય

કારણતા

આકાશ, દિક્ અને કાલ

સામાન્ય અને સંબંધ

ચિત્, અચિત્ અને આત્મા

૬. આભાસ અને સત્

સત્ અને પરિવર્તન

કાર્યકારણ, સ્થળ અને કાળ

જડ કે ભૌતિક અસ્તિત્વ, મન અને આત્મા

દ્રવ્ય અને સામાન્યો (Universals)

વ્યક્તિગત તાદાત્મ્યની સમસ્યા.

૭. પ્રમા

પ્રમાણના પ્રકારો

ખ્યાતિવાદ

પ્રામાણ્યવાદ

અન્વિતાભિધાનવાદ અને અભિહિતાન્વયવાદ

શબ્દગ્રહ

૮. જ્ઞાનની વ્યાખ્યા
જ્ઞાનપ્રાપ્તિની પદ્ધતિઓ
બ્રાંતિ સિધ્ધાંતો
સત્યના સિધ્ધાંતો
માન્યતા અને સંશયવાદ
વ્યાપ્તિની સમસ્યા
૯. ન્યાયદર્શનમાં પ્રત્યક્ષની સંકલ્પના
બૌદ્ધદર્શનમાં પ્રત્યક્ષની સંકલ્પના
શાંકરવેદાંતમાં પ્રત્યક્ષની સંકલ્પના
અનુમાનનું સ્વરૂપ અને પ્રકારો
વ્યાપ્તિની વ્યાખ્યા અને સ્વરૂપ
હેત્વાભાસો
૧૦. ઋણ અને ઋત
પુરુષાર્થો, સ્વધર્મ
વર્ણધર્મ અને આશ્રમધર્મ
નિષ્કામકર્મ અને લોકસંગ્રહ
પંચશીલ અને ત્રિરત્નો
બ્રહ્મવિચાર
૧૧. શુભ, ઉચિત, ન્યાય
ફરજો અને જવાબદારી
પાયાના સદ્ગુણો
આત્મોત્કર્ષવાદ (Eudaemonism)

સ્વતંત્રતા અને જવાબદારી

ગુનો અને સજા

૧૨. નૈતિક જ્ઞાનવાદ (Cognitivism) અને બિન-જ્ઞાનવાદ (Non-Cognitivism) નૈતિક

વાસ્તવવાદ અને અંતઃસ્ફૂરણવાદ

કાન્ટનો નૈતિક સિદ્ધાંત

ઉપયોગીતાવાદના પ્રકારો

માનવ અધિકારો અને સામાજિક અસમાનતા

નારીવાદ

૧૩. સત્ય અને પ્રમાણ્ય

વિધાનોનું સ્વરૂપ

નિરૂપાધિક સંવિધાન

વિચારના નિયમો

વિધાનોના વર્ગીકરણો

વિધાનનો વિરોધનો ચતુષ્કોણ

૧૪. સત્ય-ફલનો અને વિધાનપરક તર્કશાસ્ત્ર

ઈયત્તાપ્રદાન અને ઈયત્તાપ્રદાનના નિયમો

(દલીલના પ્રમાણ્યની) નિર્ણય પ્રક્રિયાઓ

પ્રમાણ્યની સાબિતી

દલીલ અને દલીલ-રૂપ

સ્વયમ્ તથ્યમૂલક તંત્ર (Axiomatic System), સુસંગતતા, પૂર્ણતા (Completeness)

૧૫. નીચેના ધર્મોના મુખ્ય સિદ્ધાંતો અને સાધનામાર્ગ

૧. હિંદુધર્મ, બૌદ્ધ ધર્મ, જૈનધર્મ અને શિખ ધર્મ

૨. જરથુષ્ટ્ર ધર્મ, યહુદી ધર્મ, ખ્રિસ્તી ધર્મ અને ઇસ્લામ ધર્મ

૩. ભારતના આદિવાસી ધર્મો.

૧૬. તુલનાત્મક ધર્મની શક્યતા અને જરૂરીયાત,

ધર્મો વચ્ચેનું સામ્ય અને તફાવતો,

ધર્મોના પારસ્પરિક વાર્તાલાપનું સ્વરૂપ અને સમજણ, ધાર્મિક અનુભવ,

દિવ્ય સમજણના પ્રકારો,

મૂક્તિ સિદ્ધાંત, મૂક્તિ પ્રાપ્તિના સાધનો,

ધર્મોમાં ઈશ્વર-માનવ સંબંધો,

ધર્મોનું સર્વાશ્લેષિ દર્શન, અમરત્વ,

અવતાર અને પયગંબરત્વ,

ધાર્મિક અર્થઘટનશાસ્ત્ર, ધર્મ અને નૈતિક તેમજ સામાજિક મૂલ્યો,

ધર્મ અને બિન-સાંપ્રદાયિક સમાજ.

૧૭. જનરલ :

તત્ત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના અને ભાષાલક્ષી વળાંક

સમસ્યાઓ :

શબ્દાર્થવિચાર : ફેગેનો અર્થ અને સંદર્ભ વચ્ચેનો તફાવત, સંકલ્પનાઓ અને વિષયો

(Objects)

સંબંધિત સમસ્યાઓ અને તેના સંભાવ્ય ઉકેલો :

(અ) તાદાત્મ્ય (બ) અસ્તિત્વલક્ષી નિષેધો (ક) પરોક્ષ વાણી (ડ) વિધાનપરક વલણો

અનન્યવાચક પદો (Singular Terms) નો અર્થ અને ભૂમિકા

(અ) વિશિષ્ટ નામો (બ) નિશ્ચિત વર્ણનો (ક) નિર્દેશાત્મકો અને અન્ય સૂચીઓ; અર્થ અને

સત્ય વચ્ચેના સંબંધો, અર્થ અને સર્વાશ્લેષિ અને આણ્વિક અભિગમ,

અર્થ સિધ્ધાંત શું છે?

વ્યવહારપરકતા : અર્થ અને ઉપયોગ અને વાચીક કર્મો (આ પ્રશ્નોના ક્ષેત્ર માટે પરીક્ષાર્થી પાસે ફેગે, રસેલ, વિટ્ટોગેન્સ્ટાઈન, ઓસ્ટીન, ક્વાઈન, સ્ટ્રોસન, ડેવીડસન, ડમેટ અને સર્લના ગ્રંથોનો પરિચય હોવો જરૂરી છે)

૧૮. માનવીય પરિસ્થિતિની સમજ માટેના એક અભિગમ તરીકે પ્રતિભાસ મીમાંસા (Phenomenology) ચેતના અને વિષયીતા (Intentionality), પ્રતિભાસમીમાંસા અને કેવળ સ્વાનુભવ પ્રામાણ્યતાવાદ (Solipsism), જીવન-વિશ્વ, અર્થઘટન, સમજણ અને માનવ વિજ્ઞાનો, કૃતિની સંકલ્પના, અર્થઘટનમાં વિરોધ અને સહમતીની શક્યતાઓ, સંસ્કૃતિ, અવસ્થિતિ (Situatdness) અને અર્થઘટનો

૧૯. આધારો, સામાન્ય લાક્ષણિકતાઓ, સમાનતાઓ અને તફાવતો,

બ્રહ્મ : વ્યાખ્યા અને અર્થઘટનો, સગુણ અને નિર્ગુણ વચ્ચેના તફાવતો અને વેદાંતની વિવિધ સંપ્રદાયોના ઘડતરમાં તેની પ્રસ્તુતતા.

માયા : તેનું સ્વરૂપ, માયાવાદની તરફેણ અને વિરુદ્ધની દલીલો.

આત્મા : તેનું સ્વરૂપ, આત્મા અને બ્રહ્મ વચ્ચેના સંબંધો; જીવ;

મહાવાક્યોના અર્થઘટનો, દા.ત. તત ત્વમ અસિ

મોક્ષ : સ્વરૂપ અને પ્રકારો; માર્ગ અથવા સાધના-સાધના માર્ગ; જ્ઞાન, કર્મ અને ભક્તિની ભૂમિકા, ભક્તિની વિવિધ સંકલ્પનાઓ, કાર્યકારણના સિધ્ધાંતો, જગતના કારણ તરીકે

બ્રહ્મ : વિવિધ અર્થઘટનો, પ્રમા, પ્રમાણો, શબ્દપ્રમાણ અને અંતઃસ્ફૂરણા (સાક્ષાત્કાર / અપરોક્ષાનુંભૂતિ) ની ભૂમિકા.

ખ્યાતિના સિધ્ધાંતો.

૨૦. જ્ઞાન, સત્ય અને પ્રેમના પારસ્પરિક સંબંધની સંકલ્પનાઓ; ભાષા, સમજણ અને સંસ્કૃતિ, પરંપરા સાથેનું જોડાણ, આત્મા, જગત અને ઈશ્વર, સ્ત્રી, જાતીયતા અને બ્રહ્મચર્ય, સારા જીવનના નૈતિક આધારો : ધર્મ, સ્વરાજ, સત્યાગ્રહ, અહિંસા; સમુદાય અને બંધુત્વ; સારો સમાજ : રાજ્યવિહિનતા, ટ્રસ્ટીશીપ, સર્વોદય, પંચાયતી રાજ, ધર્મ, તપસ્યા, સેવા, સાધન-સાધ્ય સંબંધો, ગાંધી અને ગાંધીવાદીઓ : વિચ્છેદ, સાતત્ય અને નવસર્જન.